

Suhdannekuva	2
Helsingin seudun toimialarakenne	3
Toimialojen vertailu	4
Teollisuus	5
Rakentaminen	6
Kauppa	7
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	8
Rahoitustoiminta	9
Palvelut liike-elämälle	10
Informaatio ja viestintä	11
Kuljetus ja varastointi	12
Palvelut kotitalouksille	13
Yritysten suhdannenäkymät Uudellamaalla	14
Vaihtuva teema:	15
Väestönkasvu ja väestörakenteen muutos	

Helsingin seudun toimialakatsaus

4 | 16

19.12.2016

Helsingin seudun tuotannon kasvu edellisvuoteen verrattuna jatkui kuluvan vuoden kolmannella neljänneksellä. Myös työllisten ja työpaikkojen määrä lisääntyi vuotta aiemmasta. Tämän katsauksen uusimmat tiedot ovat vuoden 2016 kolmannelta neljännekseltä.

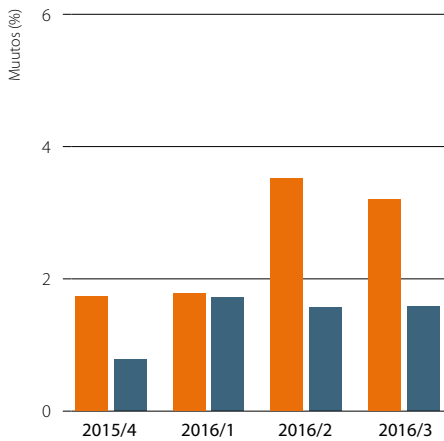
Helsingin seudun tuotannon trendin viime vuoden lopussa alkanut kasvu jatkui kuluvan vuoden kolmannella neljänneksellä. Edellisen vuoden vastaavaan aikaan nähden seudun tuotanto oli arvion mukaan noin 3 % korkeammalla tasolla. Koko maassa tuotannon kasvu jatkui Helsingin seutua hitaampaa. Valtakunnallisesti tuotanto kasvoi heinä–syyskuussa vajaat 2 % edellisvuodesta. Viimeksi kuluneen vuoden ai-

kana tuotanto oli Helsingin seudulla keskimäärin reilut 2 % korkeammalla tasolla kuin vuonna 2011. Koko maassa tuotanto oli vajaat 2 % vertailuvuotta alemmalla tasolla.

Helsingin seudun keskeisistä toimialoista suhdannekehitys jatkui kuluvan vuoden kolmannella neljänneksellä vahvana erityisesti palvelualoilla: liiketoiminta kasvoi palvelualoista liike-elämän palveluissa, rahoituksessa, majoitus- ja ravitsemisalalla sekä kotitalouden palveluissa. Jalostusaloista rakentamisen kasvu jatkui erittäin vahvana, mutta teollisuuden kehitys oli hienoisesta liikevaihdon kasvusta huolimatta edelleen melko heikkoa. Alueen yritysten suhdanneodotukset pysyivät syksyllä lähes ennallaan.

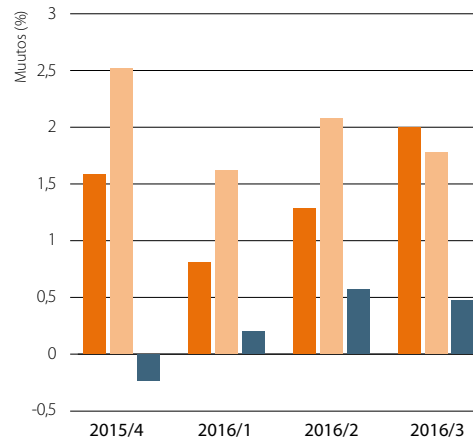
Helsingin seudun työllisten ja työpaikkojen määrän trendikehitys oli vahvaa kahden viimeksi kuluneen neljänneksen aikana. Vuoden

takaiseen verrattuna seudun työpaikkojen ja työllisten määrän kasvua oli vuoden kolmannella neljänneksellä 2 %. Koko maassa työllisten määrän trendi pysyi kuluvan vuoden kolmannella neljänneksellä lähes ennallaan. Vuoden takaiseen verrattuna koko maan työllisten määrä kääntyi hienoiseen kasvuun kuluvan vuoden alkupuolella ja työllisten määrän loiva kasvu jatkui heinä–syyskuussa. Vuoden kolmannella neljänneksellä koko maan työllisten määrä kasvoi noin puoli prosenttia. Viimeksi kuluneen vuoden aikana sekä Helsingin seudun työllisten että työpaikkojen määrä oli vajaat 2 % korkeammalla tasolla kuin vuonna 2011. Koko maassa työllisyys oli noin prosentin alle vertailuvuoden tason.

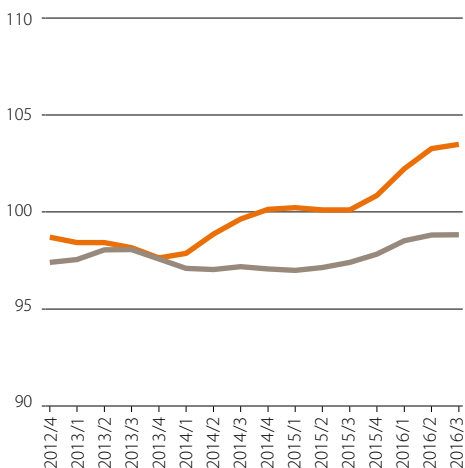
Tuotanto Helsingin seudulla ja koko maassa, muutos (%) edellisestä vuodesta.

■ Helsingin seutu
■ Koko maa

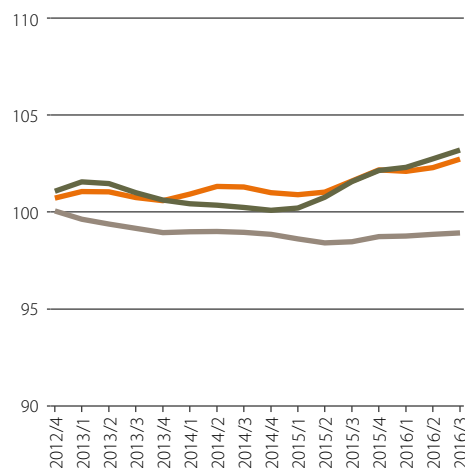
Työlliset ja työpaikat Helsingin seudulla sekä työlliset koko maassa, muutos (%) edellisestä vuodesta.

■ Helsingin seudun työlliset
■ Helsingin seudun työpaikat
■ Koko maa työlliset

Tuotanto Helsingin seudulla ja koko maassa. Indeksi 2011 = 100

— Helsingin seutu
— Koko maa

Työlliset ja työpaikat Helsingin seudulla sekä työlliset koko maassa. Indeksi 2011 = 100

— Helsingin seudun työlliset
— Helsingin seudun työpaikat
— Koko maa työlliset

HELSINGIN SEUDUN TOIMIALARAKENNE

Helsingin seutu on maan suurin ja kansainvälinen yritystoiminnan keskittymä. Seudun yritystoiminta on erikoistunut informaatioaloihin, tukkukauppaan ja logistiikkaan sekä liike-elämän ja rahoituksen palveluihin. Helsingin seudulla, jonka maapinta-ala on 1,2 % koko maasta, asuu 26 % Suomen väestöstä, sijaitsee 31 % maan työpaikoista ja tuotetaan 36 % maan bruttokansantuotteesta.

Helsingin seutu

Helsingin seudun väkiluku oli ennakkotiedon mukaan 1 454 300 kuluva vuoden lokakuussa. Työvoimatutkimuksen mukaan seudulla oli vii-

meksi kuluneen vuoden aikana 722 700 työllistä ja 764 100 työpaikkaa. Alueen bruttokansantuote oli vuonna 2015 noin 73 miljardia euroa.

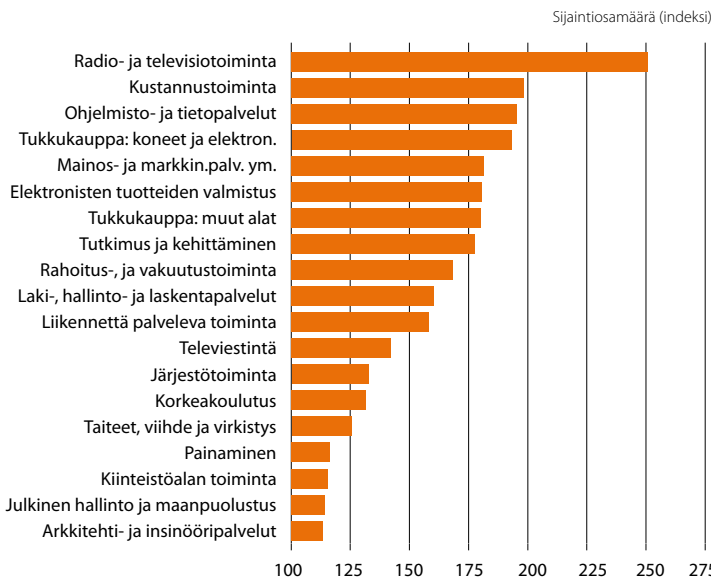
Toimialarakenne

Helsingin seudun elinkeinorakenne on hyvin palveluvaltainen. Seudun työpaikoista 16 % on jalostuksessa, 59 % kaupan ja muiden markkinapalveluiden toimialoilla sekä 25 % julkisissa palveluissa. Erityisesti kaupan ja muiden markkinapalvelualojen osuudet ovat Helsingin seudulla huomattavasti suurempia kuin koko maassa. Julkisten palveluiden työpaikkaosuus on seudulla jonkin verran pienempi ja jalostuksen osuus huomattavasti pienempi kuin koko maassa. Alkutuotannon merkitys Helsingin seudun toimialarakenteessa on marginaalinen.

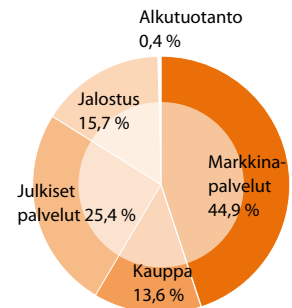
Erikoistumisalat

Helsingin seudun elinkeinotoiminnan erikoistumista voidaan tarkastella suhteuttamalla seudun kunkin toimialan työpaikkaosuus koko maan vastaavaan osuuteen. Näiden niin sanottujen sijaintiosamääräindeksien perusteella Helsingin seutu on suuntautunut vahvimmin informaation tuotantoon ja välitykseen, tukkukauppaan ja muuhun logistiikkaan, liike-elämän ja rahoituksen palveluihin, muihin erikoistuneisiin palvelualoihin, korkean teknologian teollisuuteen, tutkimukseen, kehittämiseen ja korkeakoulutukseen sekä toimintoihin, jotka liittyvät seudun rooliin maan hallinto- ja päätöksentekokeskuksena. Helsingin seudun erikoistumisprofiili poikkeaa ratkaisevasti muiden Suomen suurien kaupunkialueiden profileista.

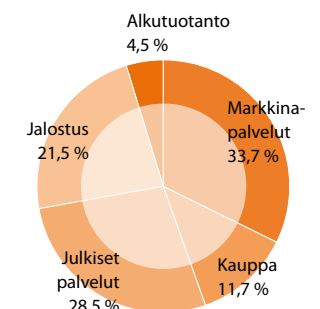
Helsingin seudun vahvimmat erikoistumisalat. Indeksi, koko maa = 100

Päätoimialojen osuus (%) Helsingin seudun työpaikoista 2015.

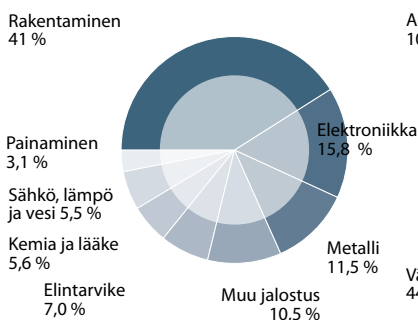

Päätoimialojen osuus (%) koko maan työpaikoista 2015.

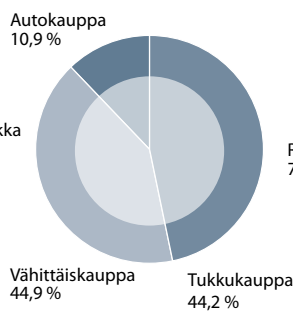

Työpaikkojen toimialajakauma Helsingin seudun päätoimialoilla 2015.

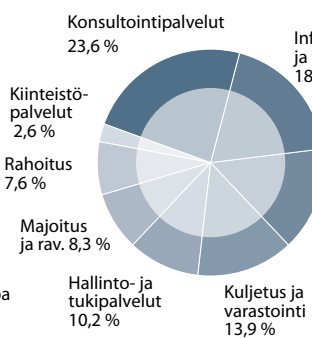
JALOSTUS

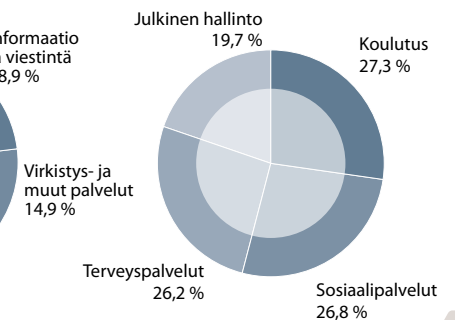
KAUPPA

MARKKINAPALVELUT

JULKINEN HALLINTO JA HYVINVOINTIPALVELUT

TOIMIALOJEN VERTAILU

Kaikkien toimialojen yhteenlasketun liiketoiminnan kasvu edellisvuodesta jatkui vuoden kolmannella neljänneksellä.

Yritysten liikevaihto ja palkkasumma

Talouden aktiivisuuden eroja toimialojen välillä verrataan oheisissa kuvioissa käyttäen indikaattoreina liikevaihtoa ja palkkasummaa (rahoitustoiminnassa ei liikevaihtoa). Muutokset esitetään nimellisinä poistamatta inflaation vaikutusta.

Helsingin seudun yritysten yhteenlaskettu liikevaihto kasvoi ennakoarvion mukaan kuluvan vuoden kolmannella neljänneksellä edellisen vuoden vastaavaan aikaan verrattuna vajaat 2 %. Kuluttajahinnat ja rakennuskustannukset nousivat vuoden takaisesta heinä–syyskuussa 0,4 %. Teollisuuden tuottajahinnat laskivat vuotta aiemmasta 2,6 % ja tukkuhinnat 0,8 %.

Liikevaihdon kasvu oli vuoden kolmannella neljänneksellä voimakkainta rakentamisessa, kotitalouksien palveluissa ja liike-elämän palveluissa. Liikevaihto kasvoi myös majoitus- ja ravitsemistoiminnassa, informaatio- ja viestintäalalla sekä teollisuudessa. Liikevaihto laski hieman kaupassa sekä kuljetuksessa ja varastoinnissa.

Yritysten yhteenlasketun palkkasumman kasvu vuoden takaisesta jatkui. Edellisvuoteen verrattuna palkkasumma kasvoi vuoden kolmannella neljänneksellä vajaat 4 %. Palkkasumma kasvoi vuotta aikaisempaan nähden kaikilla päätoimialoilla. Vahvinta kasvu oli rakentamisessa, liike-elämän palveluissa sekä majoitus- ja ravitsemistoiminnassa.

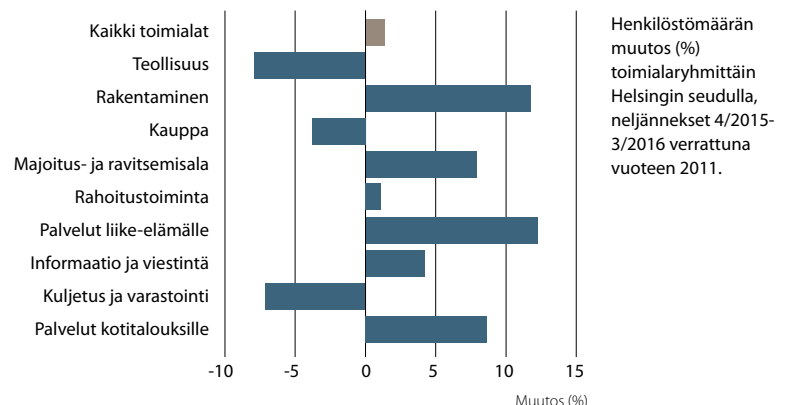
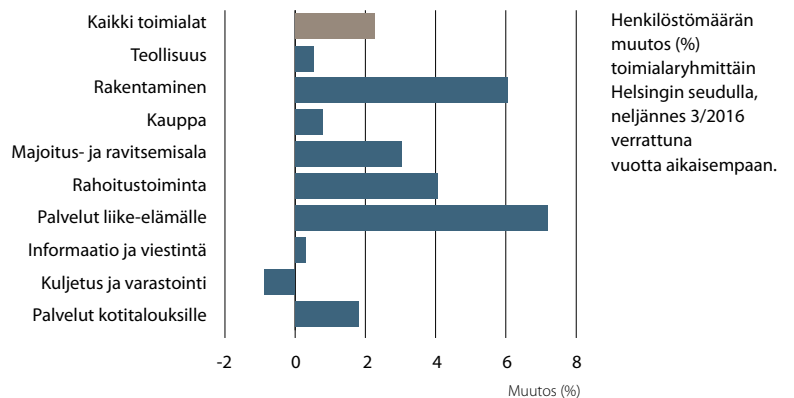
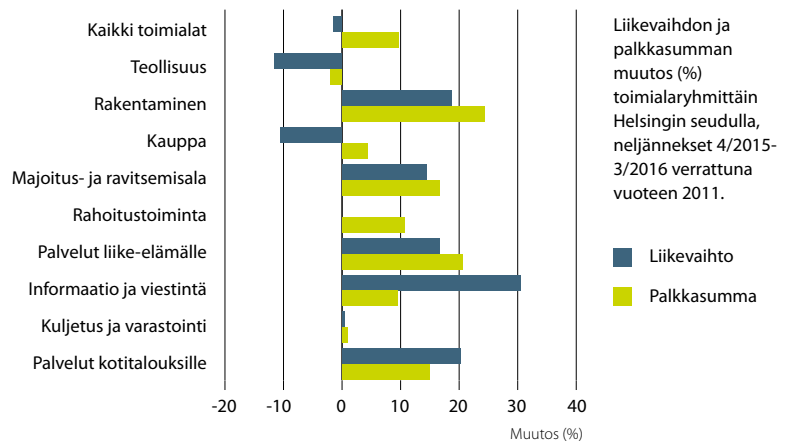
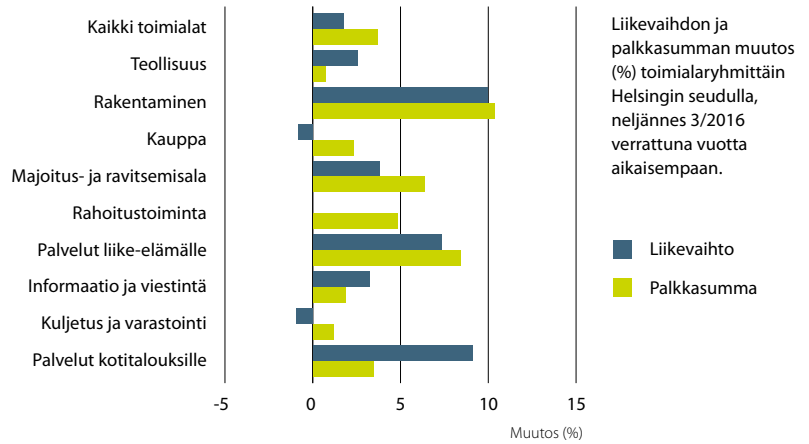
Kaikkien toimialojen yhteenlaskettu liikevaihto oli viimeksi kuluneen vuoden aikana keskimäärin vajaat 2 % alemmalla tasolla kuin vuonna 2011. Seudun yritysten palkkasumma on kasvanut kymmenyksen vertailuvuoden tasosta. Kuluttajahinnat ovat nousseet 5 % vuoteen 2011 verrattuna. Liikevaihto on kasvanut vertailuvuoden tasoon nähden eniten informaatio- ja viestintäalalla. Teollisuuden ja kaupan liikevaihdon kehitys on ollut muiden toimialojen kehitystä selvästi heikompa.

Henkilöstömäärä päätoimialoilla

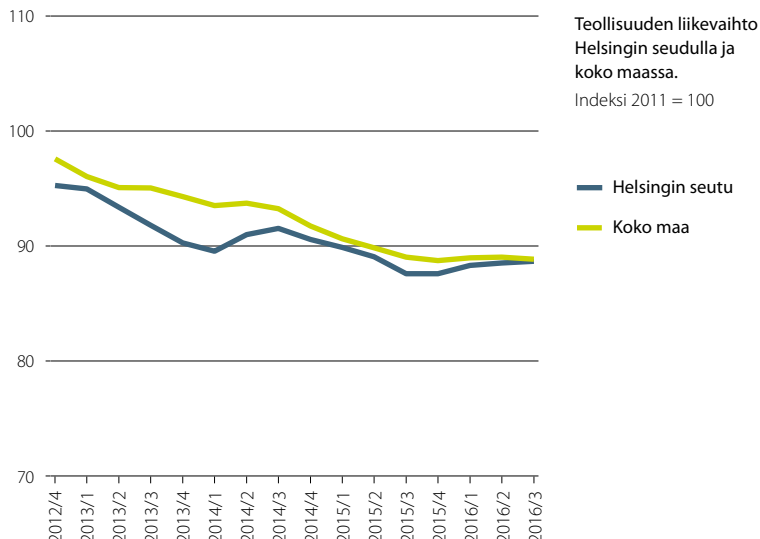
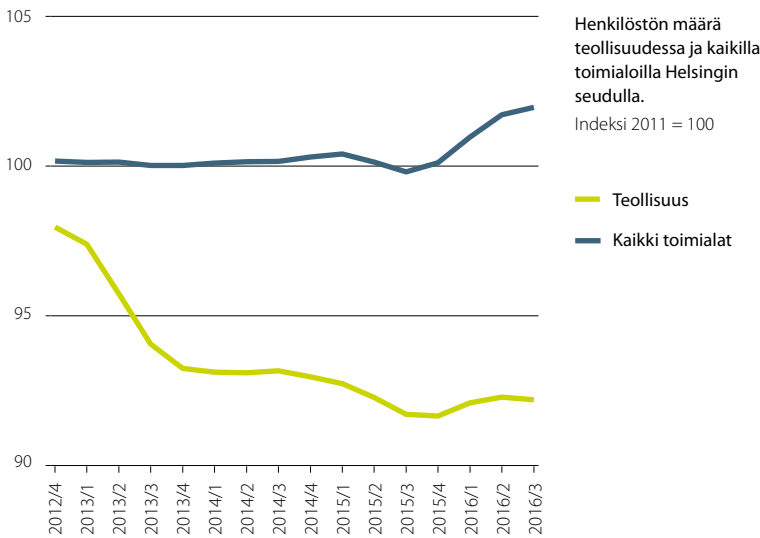
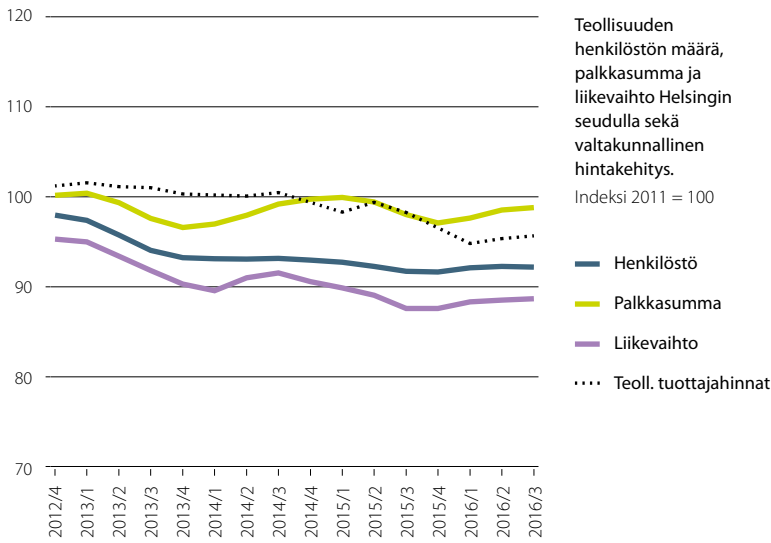
Henkilöstömäärä-indikaattori kuvaa Helsingin seudulla toimivissa yrityksissä ja muissa organisaatioissa tehtyjen henkilötyövuosien määrää.

Kaikkien toimialojen yhteenlaskettu henkilöstömäärä oli heinä–syyskuussa noin 2 % edellisvuotta korkeammalla tasolla. Henkilöstömäärä kasvoi vahvimmin liike-elämän palveluissa ja rakentamisessa. Henkilöstömäärä laski ainoastaan kuljetuksessa ja varastoinnissa.

Seudulla toimivien yritysten henkilöstömäärä oli viimeksi kuluneen vuoden aikana keskimäärin reilun prosentin korkeammalla tasolla kuin vuonna 2011. Henkilöstömäärän kasvua on ollut viiden vuoden takaisesta eniten liike-elämän palveluissa ja rakentamisessa. Teollisuudessa, kuljetuksessa ja varastoinnissa sekä kaupan alalla henkilöstömäärä on laskenut vertailuvuoden tasoon nähden.

Teollisuus, sähkö-, kaas- ja lämpöhuolto, vesi- ja jätevesihuolto, jäte- ja ympäristöhuolto, kaivostoiminta

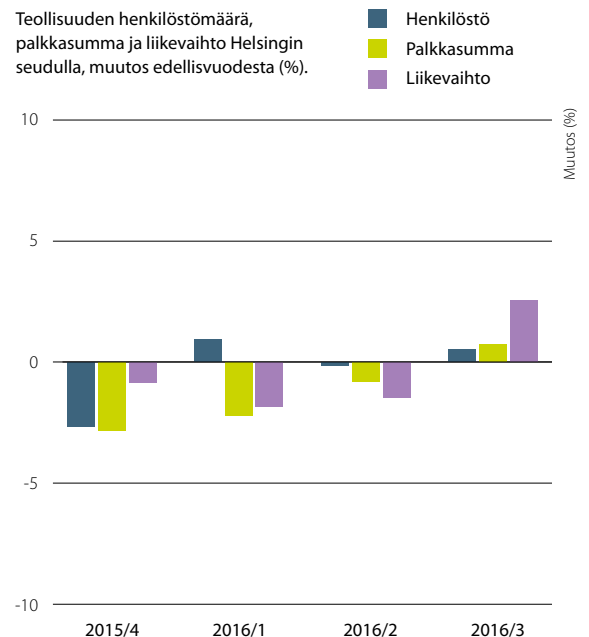

Teollisuusyritysten liiketoiminta kasvoi hieman edellisvuodesta.

Helsingin seudulla toimivien teollisuusyritysten liikevaihdon trendi kääntyi kasvuun kuluvan vuoden alussa ja ennakkoarvion mukaan trendi kasvoi hieman myös kahden viimeksi kuluneen neljänneksen aikana. Valtakunnallisesti teollisuuden liikevaihdon taso on pysynyt lähes ennallaan. Vuoden takaiseen verrattuna alan liikevaihto oli Helsingin seudulla kuluvan vuoden kolmannella neljänneksellä arvion mukaan reilut 2 % edellisvuotta korkeammalla tasolla. Teollisuuden tuottajahintojen trendin lasku on tasaantunut. Kuluvan vuoden heinä–syyskuussa teollisuuden tuottajahinnat laskivat edellisvuoteen nähden vajaat 3 %. Seudun teollisuuden liikevaihto oli viimeksi kuluneen vuoden aikana keskimäärin 12 % alemmalla tasolla kuin vuonna 2011. Samana aikana teollisuuden tuottajahintojen taso on laskenut 4 %.

Teollisuuden henkilöstömäärän trendi pysyi viimeksi kuluneen vuoden aikana lähes ennallaan. Edellisvuodesta teollisuusyritysten henkilöstömäärä kasvoi puoli prosenttia heinä–syyskuussa. Alan palkkasumman trendi kasvoi kuluvan vuoden alkupuolella ja vuoden kolmannella neljänneksellä. Vuoden takaiseen verrattuna palkkasumma kasvoi heinä–syyskuussa vajaan prosentin. Vuodesta 2011 Helsingin seudun teollisuuden henkilöstömäärä on laskenut 8 %. Alan palkkasumma on vertailuvuotta 2 % alemmalla tasolla.

Helsingin seudun teollisuusyrityksissä oli työvoimatutkimuksen mukaan viimeksi kuluneen vuoden aikana noin 70 000 työpaikkaa.

RAKENTAMINEN

Talonrakentaminen, maa- ja vesirakentaminen, erikoistunut rakennustoiminta

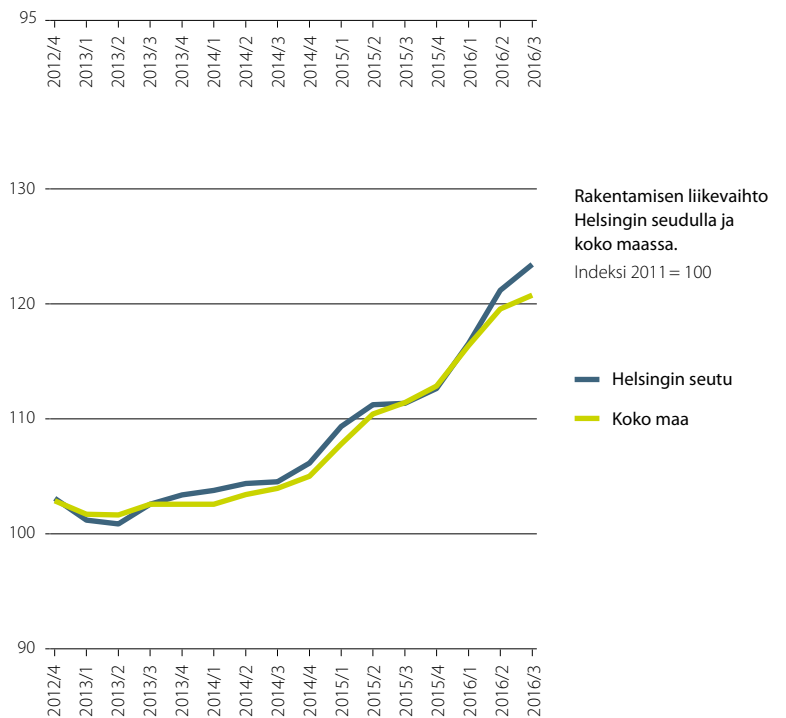
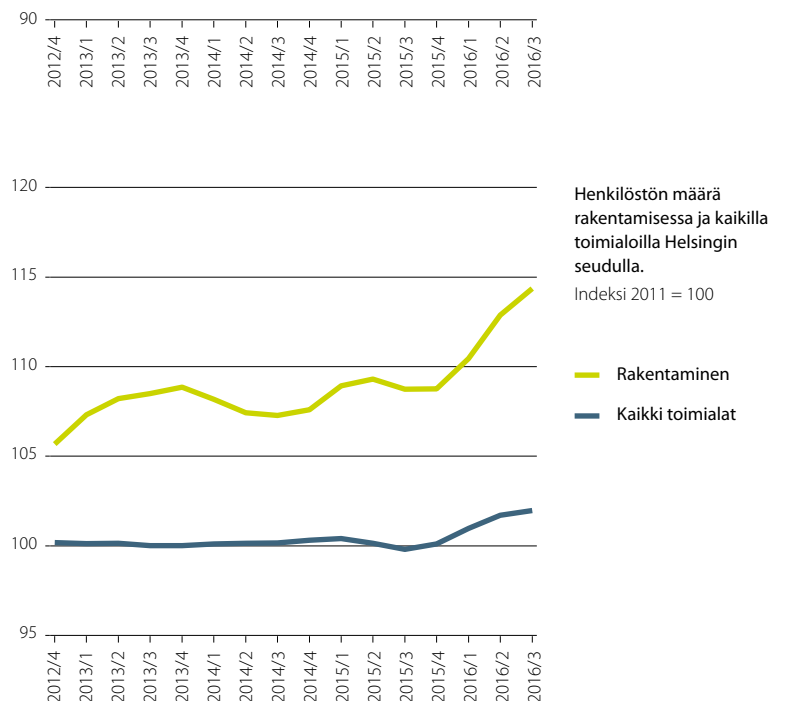
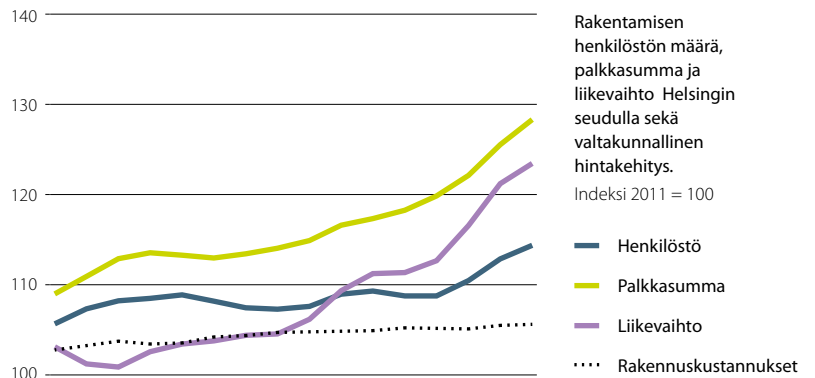
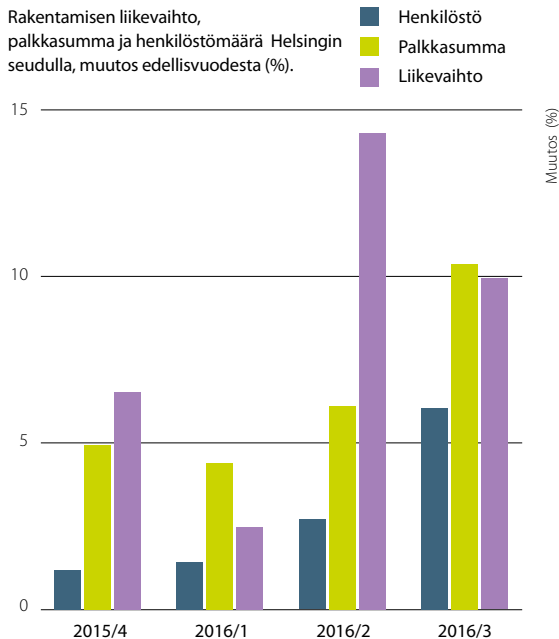
Rakentamisen liiketoiminta kasvoi edelleen vahvasti.

Rakennusalan liikevaihdon trendin vahva kasvu jatkui ennakoarvion mukaan kuluvaan vuoteen kolmannella neljänneksellä. Arvion mukaan alan liikevaihto oli heinä-syyskuussa 10 % edellisvuotta korkeammalla tasolla. Rakennuskustannukset olivat 0,4 % korkeammat kuin vuotta aikaisemmin. Alan kasvu jatkui vahvana myös valtakunnallisesti. Vuoteen 2011 verrattuna alan liikevaihto oli viimeksi kuluneen vuoden aikana Helsingin seudulla keskimäärin 19 % korkeammalla tasolla. Rakennuskustannukset ovat nousseet samana aikana 5 %.

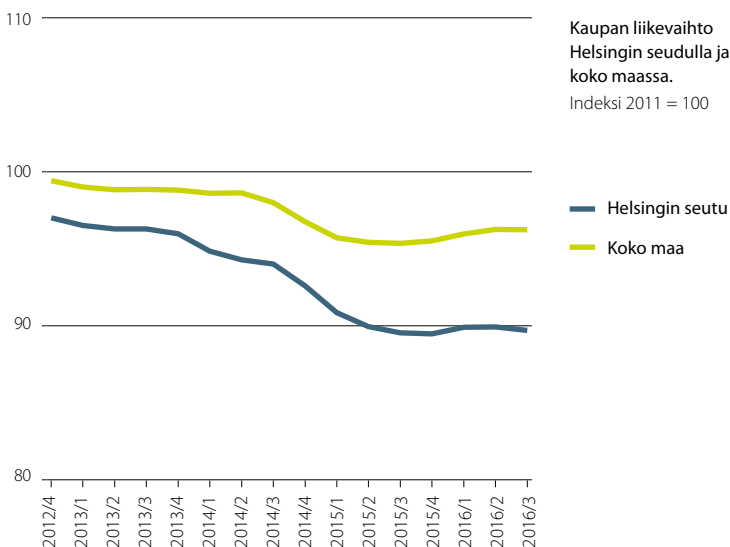
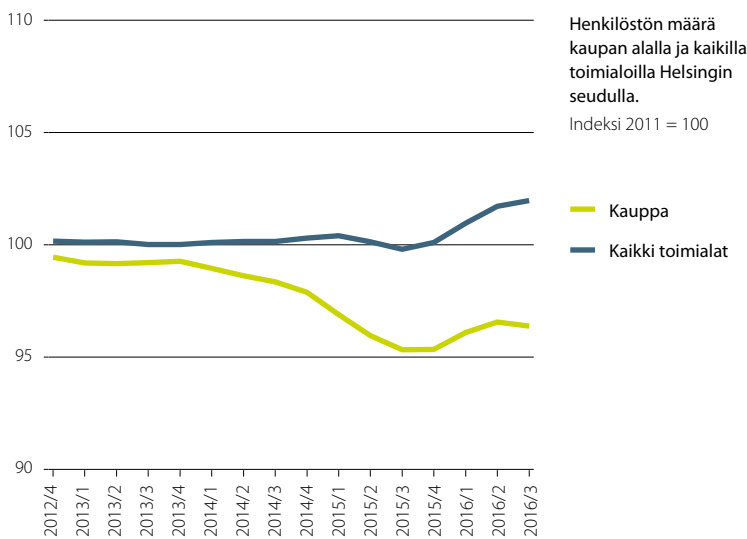
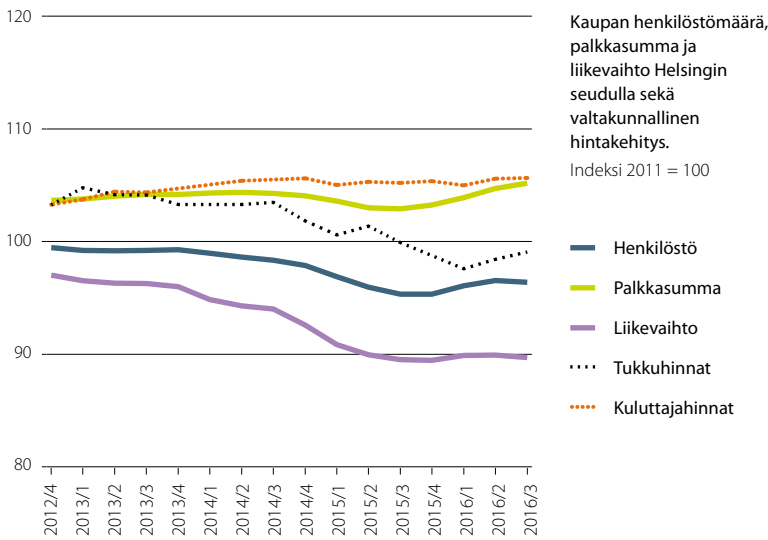
Rakennusyritysten palkkasumman trendin kasvu jatkui. Edellisen vuoden vastaavaan aikaan verrattuna palkkasumma oli vuoden kolmannella neljänneksellä 10 % korkeammalla tasolla. Rakentamisen henkilöstömäärän trendi kääntyi kasvuun vuoden alussa ja trendin kasvu jatkui heinä-syyskuussa. Edellisvuoteen verrattuna henkilöstömäärän kasvua kertyi 6 %. Vuodesta 2011 rakennusalan palkkasumma on kasvanut noin neljänneksen. Henkilöstömäärä on alalla vertailuvuoteen nähden 12 % korkeammalla tasolla.

Helsingin seudun rakennusalan yrityksissä oli työvoimatutkimuksen mukaan viimeksi kuluneen vuoden aikana noin 49 200 työpaikkaa.

Rakentamisen liikevaihto, palkkasumma ja henkilöstömäärä Helsingin seudulla, muutos edellisvuodesta (%).

Tukkukauppa, agentuuri-toiminta, vähittäiskauppa, moottoriajoneuvojen kauppa ja korjaus, polttoaineen vähittäismyynti

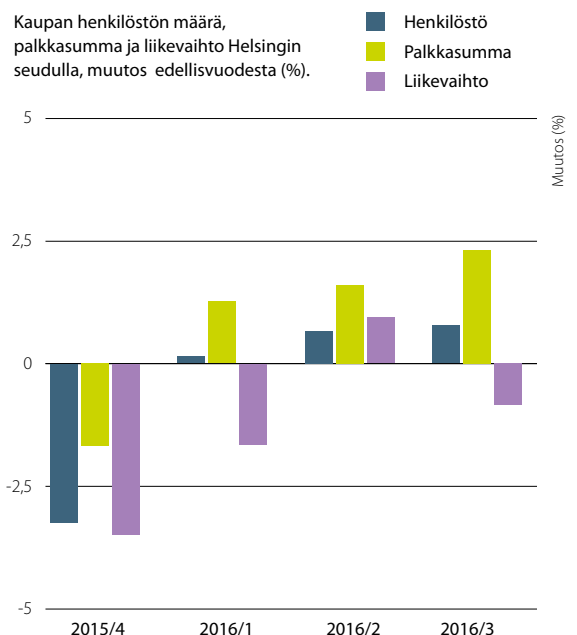

Kaupan alan palkkasumman kasvu jatkui.

Kaupan liikevaihdon trendi pysyi kuluvan vuoden alkupuolella lähes ennallaan ja liikevaihto pysyi ennakoarvion mukaan samalla tasolla myös vuoden kolmannella neljänneksellä. Edellisen vuoden vastaavaan aikaan nähden alan liikevaihto oli arvion mukaan vajaan prosentin alemmalla tasolla. Kaupan liikevaihdon trendi pysyi heinä–syyskuussa ennallaan myös valtakunnallisesti. Vaikka tukkuhintojen trendi kääntyi vuoden alkupuolella kasvuun, edellisvuoteen verrattuna ne halpenivat vajaan prosentin. Kuluttajahinnat nousivat 0,4 % vuodentakaisesta. Kaupan liikevaihto oli viimeksi kuluneen vuoden aikana Helsingin seudulla kymmenyksen vertailuvuotta alemmalla tasolla. Tukkuhinnat ovat vajaat 2 % alle vuoden 2011 tason ja kuluttajahinnat ovat nousseet reilut 5 % vertailuvuoteen nähden.

Kaupan alan palkkasumman trendin kuluvan vuoden alussa alkanut kasvu jatkui vuoden toisella ja kolmannella neljänneksellä. Edelliseen vuoteen verrattuna palkkasumma kasvoi heinä–syyskuussa 2 %. Vuoteen 2011 nähden alan palkkasumma on kasvanut 4 %. Kaupan henkilöstömäärän trendin kasvu tasaantui vuoden kolmannella neljänneksellä. Edellisvuoden vastaavaan aikaan verrattuna henkilöstömäärä kasvoi heinä–syyskuussa 2 %. Vertailuvuoteen nähden kaupan alan henkilöstömäärä on 4 % alemmalla tasolla.

Työvoimatutkimuksen mukaan kaupan toimialalla oli viimeksi kuluneen vuoden aikana noin 107 200 työpaikkaa Helsingin seudulla.

MAJOITUS- JA RAVITSEMISTOIMINTA

Majoitus, ravitsemistoiminta

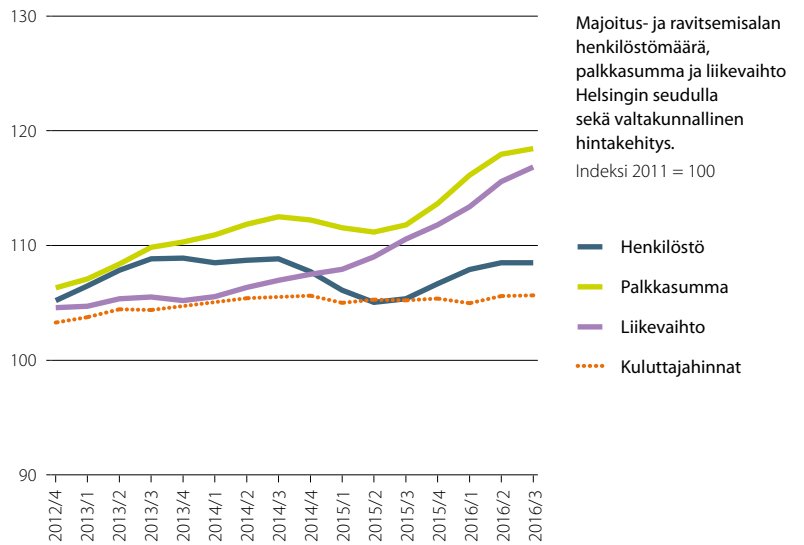
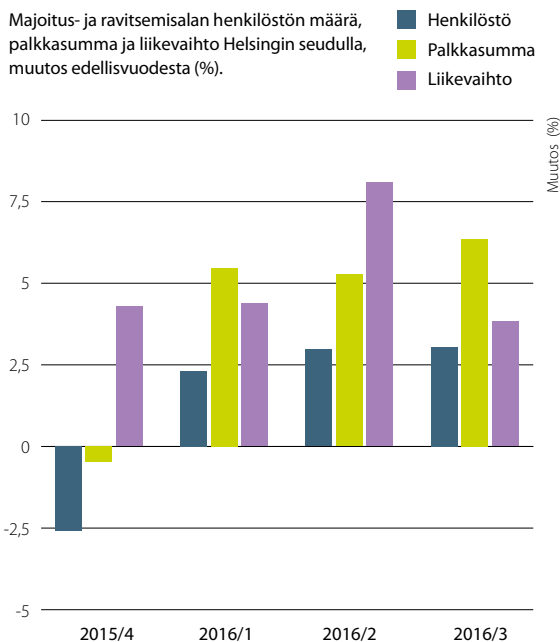
Majoitus- ja ravitsemisalalan liiketoiminnan kasvu edellisvuodesta jatkuu.

Helsingin seudun majoitus- ja ravitsemisalalan liikevaihdon trendin kasvu jatkui ennakoarvion mukaan kuluvan vuoden kolmannella neljänneksellä. Edelliseen vuoteen nähden alan liikevaihto oli arvion mukaan heinä–syyskuussa 4 % korkeammalla tasolla. Majoitus- ja ravitsemistoiminnan liikevaihdon trendi kasvoi edelleen myös valtakunnallisesti. Vertailuvuoden tasosta alan liikevaihto on kasvanut Helsingin seudulla 15 %. Kuluttajahinnat ovat nousseet samana aikana 5 %.

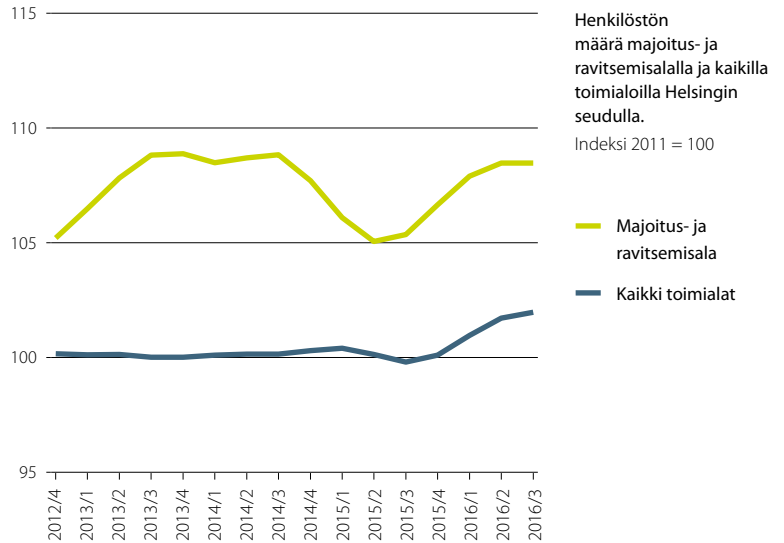
Myös alan palkkasumman trendin kasvu jatkui kuluvan vuoden kolmannella neljänneksellä. Vuoden takaiseen verrattuna palkkasumma oli alalla heinä–syyskuussa reilut 6 % korkeammalla tasolla. Alan henkilöstömäärän trendin kasvu tasaantui. Vuoden takaiseen verrattuna henkilöstömäärä oli 3 % korkeammalla tasolla vuoden kolmannella neljänneksellä. Majoitus- ja ravitsemisalalan palkkasumma on kasvanut 17 % vuodesta 2011. Alan henkilöstömäärä on vertailuvuoteen nähden 8 % korkeammalla tasolla.

Majoitus- ja ravitsemisalalla oli työvoimatutkimuksen mukaan noin 28 700 työpaikkaa Helsingin seudulla viimeksi kuluneen vuoden aikana.

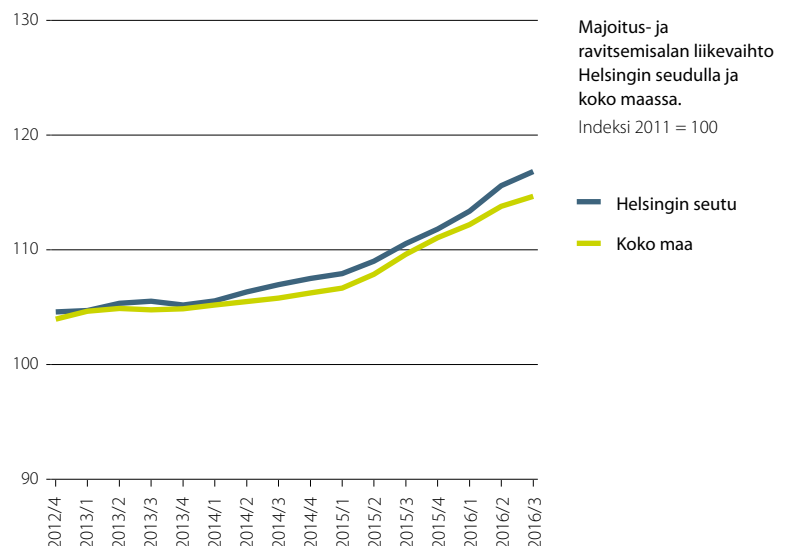
Majoitus- ja ravitsemisalalan henkilöstön määrä, palkkasumma ja liikevaihto Helsingin seudulla, muutos edellisvuodesta (%).

Majoitus- ja ravitsemisalalan henkilöstömäärä, palkkasumma ja liikevaihto Helsingin seudulla sekä valtakunnallinen hintakehitys. Indeksi 2011 = 100

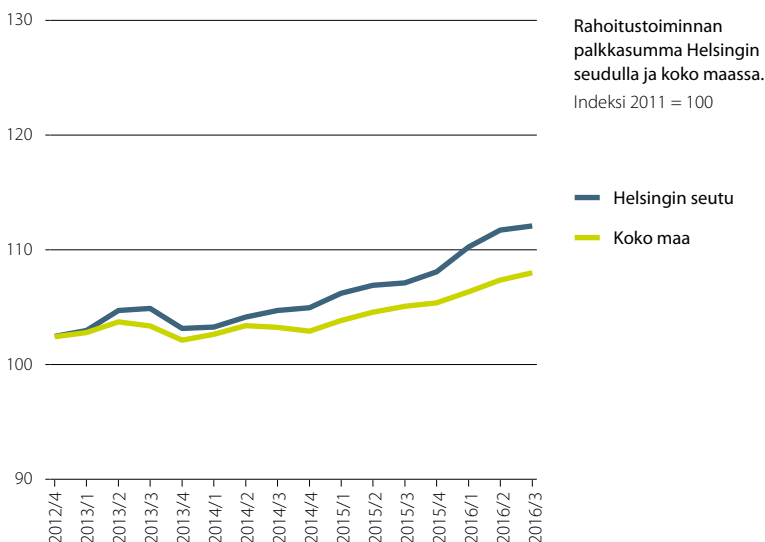
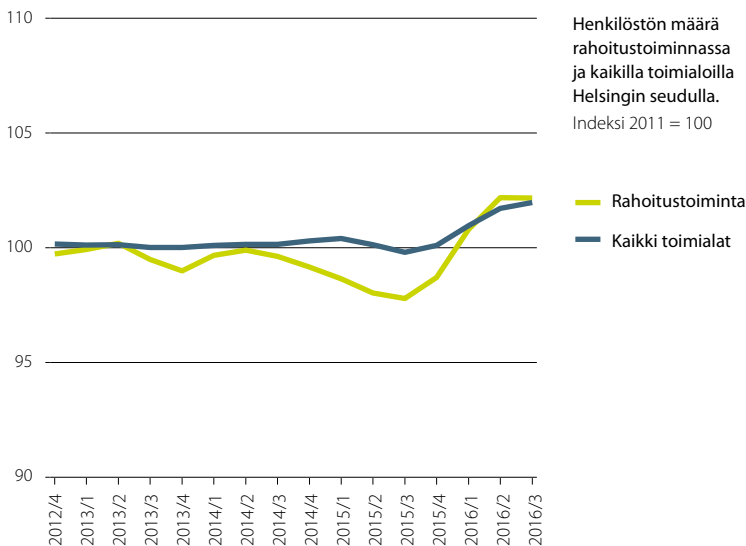
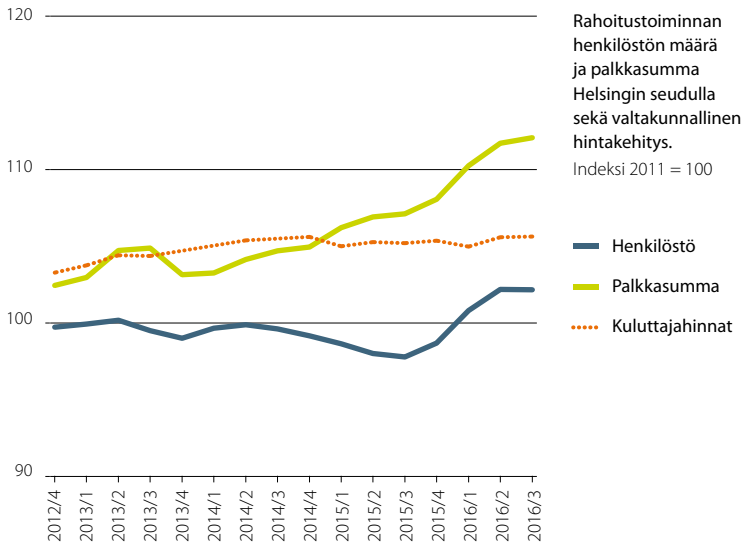

Henkilöstön määrä majoitus- ja ravitsemisalalla ja kaikilla toimialoilla Helsingin seudulla. Indeksi 2011 = 100

Majoitus- ja ravitsemisalalan liikevaihto Helsingin seudulla ja koko maassa. Indeksi 2011 = 100

Rahoituspalvelut, vakuutustoiminta, rahoitusta ja vakuuttamista palveleva toiminta

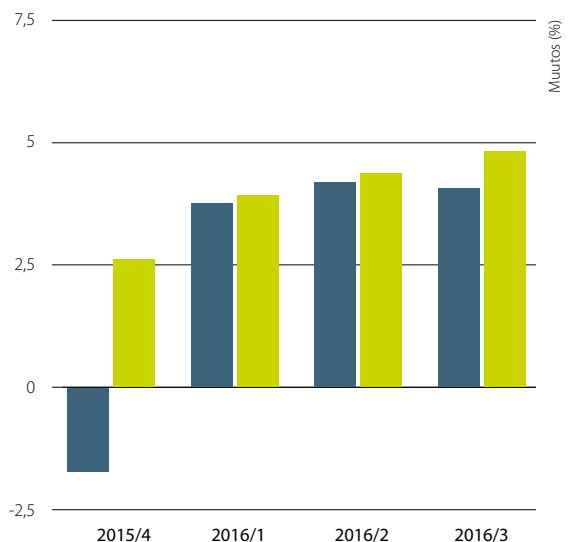
Rahoitustoiminnan palkkasumman ja henkilöstömäärän trendin kasvu tasaantui.

Helsingin seudun rahoitustoiminnan palkkasumman trendi kasvoi vahvasti kuluvan vuoden alkupuolella. Vuoden kolmannella neljänneksellä trendin kasvu kuitenkin tasaantui. Edellisvuoteen nähden alan palkkasumma oli heinä-syyskuussa 5 % korkeammalla tasolla. Koko maassa rahoitustoiminnan palkkasumman trendin kasvu jatkui. Viimeksi kuluneen vuoden aikana alan palkkasumma oli vuoteen 2011 verrattuna Helsingin seudulla reilun kymmenyksen korkeammalla tasolla. Kuluttajahinnat ovat nousseet vertailuvuoden tasosta 5 %.

Myös alan henkilöstömäärän trendin kasvu tasaantui vuoden kolmannella neljänneksellä. Edellisen vuoden vastaavaan aikaan verrattuna henkilöstömäärä oli heinä-syyskuussa 4 % korkeammalla tasolla. Vertailuvuoden tasoon nähden alan henkilöstömäärä oli viimeksi kuluneen vuoden aikana keskimäärin prosentin korkeammalla tasolla.

Rahoitustoiminnassa oli työvoimatutkimuksen mukaan viimeksi kuluneen vuoden aikana noin 28 200 työpäivää Helsingin seudulla.

Rahoitustoiminnan henkilöstön määrä ja palkkasumma Helsingin seudulla, muutos edellisvuodesta (%).

PALVELUT LIIKE-ELÄMÄLLE

Kiinteistöpalvelut, ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta, hallinto- ja tukipalvelutoiminta

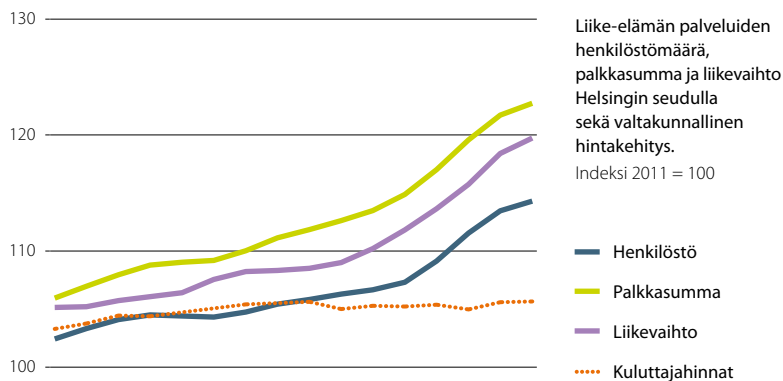
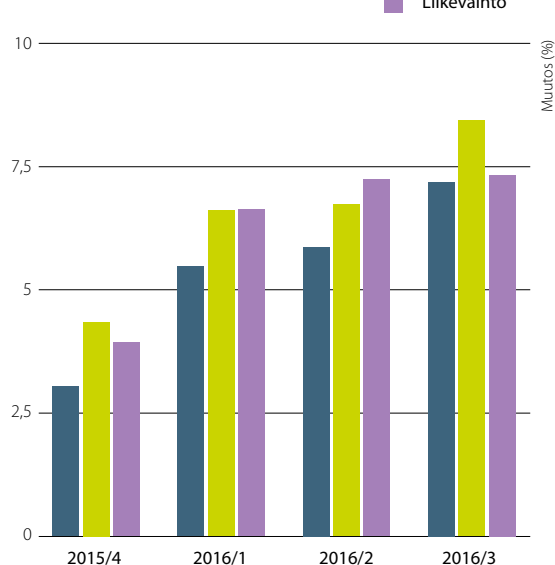
Helsingin seudun liike-elämän palveluiden liiketoiminnan vahva kasvu jatkuu.

Liike-elämän palveluiden liikevaihdon kasvu jatkui ennakoarvion mukaan kuluvan vuoden heinä–syyskuussa. Myös valtakunnallisesti alan liikevaihdon trendi kasvoi edelleen vahvasti. Helsingin seudun liike-elämän palveluiden liikevaihto oli vuoden kolmannella neljänneksellä edellisvuoden vastaavaan aikaan verrattuna arvion mukaan 7 % korkeammalla tasolla. Vuoden 2011 tasoon nähden liikevaihto on kasvanut 17 %. Kuluttajahinnat ovat nousseet samana aikana 5 %.

Seudun liike-elämän palveluiden palkkasumman trendin vahva kasvu jatkui kuluvan vuoden heinä–syyskuussa. Vuoden kolmannella neljänneksellä palkkasumma oli alalla 8 % edellisvuotta korkeammalla tasolla. Myös alan henkilöstömäärän kasvu jatkui. Vuotta aikaisempaan verrattuna alan henkilöstömäärä kasvoi 7 %. Vuoden 2011 tasoon verrattuna alan henkilöstömäärä oli viimeksi kuluneen vuoden aikana keskimäärin 12 % ja palkkasumma noin viidenneksen korkeammalla tasolla.

Työvoimatutkimuksen mukaan liike-elämälle palveluja tuottavissa yrityksissä oli viimeksi kuluneen vuoden aikana keskimäärin noin 119 300 työpaikkaa Helsingin seudulla.

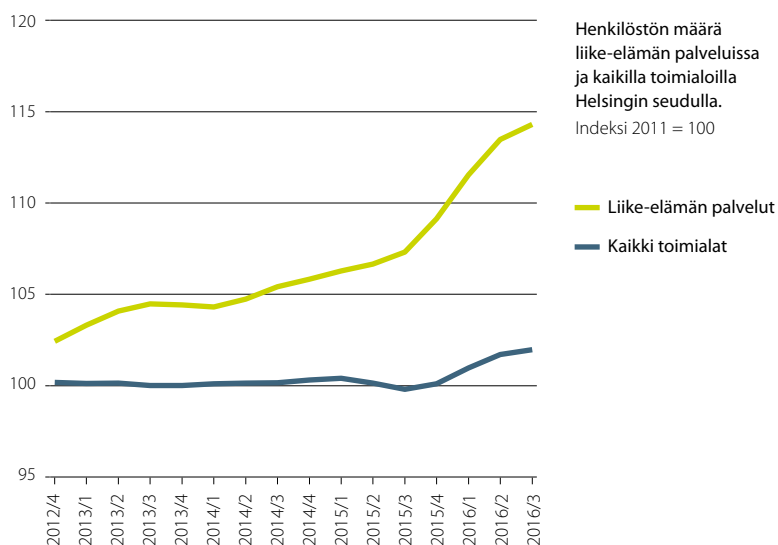
Liike-elämän palveluiden henkilöstön määrä, palkkasumma ja liikevaihto Helsingin seudulla, muutos edellisvuodesta (%).

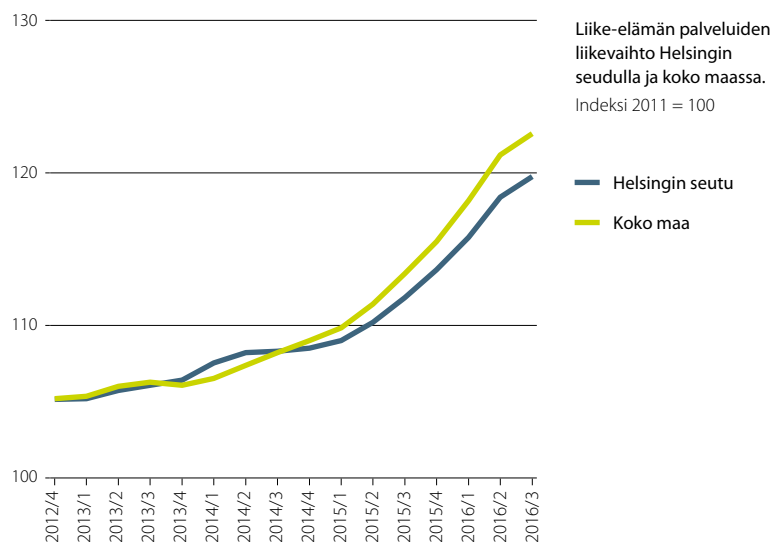
Liike-elämän palveluiden henkilöstömäärä, palkkasumma ja liikevaihto Helsingin seudulla sekä valtakunnallinen hintakehitys. Indeksi 2011 = 100

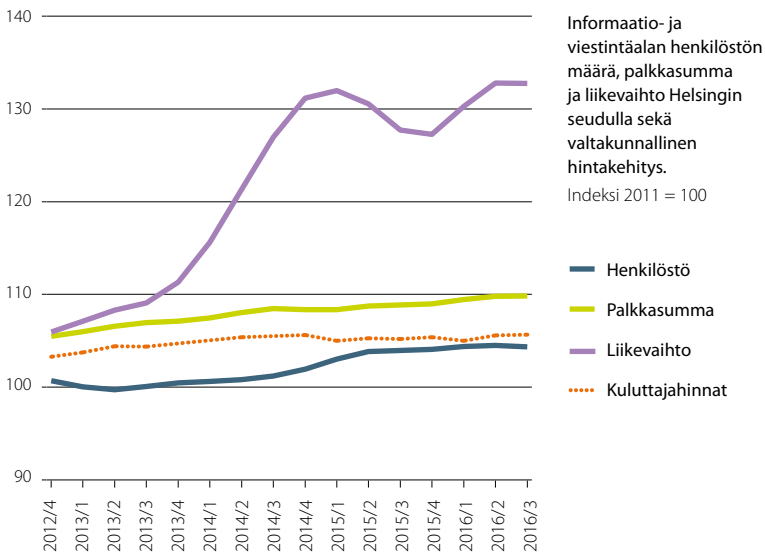
Henkilöstön määrä liike-elämän palveluissa ja kaikilla toimialoilla Helsingin seudulla. Indeksi 2011 = 100

Liike-elämän palveluiden liikevaihto Helsingin seudulla ja koko maassa. Indeksi 2011 = 100

Kustannustoiminta, elokuva- ja televisio-ohjelmatuotanto, äänitteiden ja musiikin kustantaminen, radio- ja televisiotoiminta, televiestintä, ohjelmistot ja konsultointi, tietopalvelutoiminta

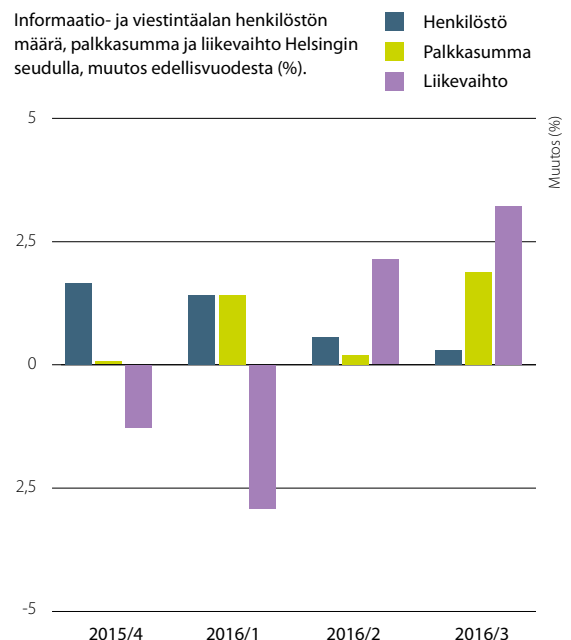
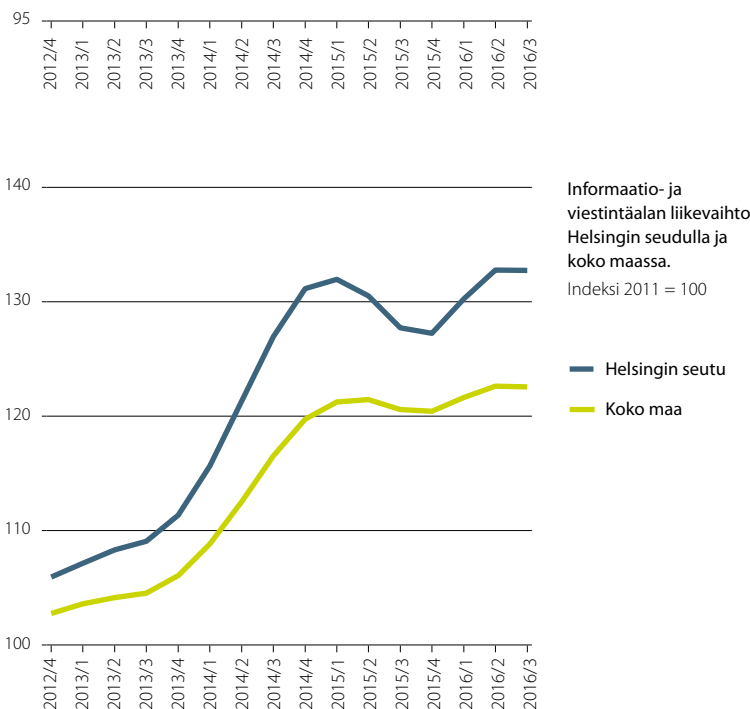
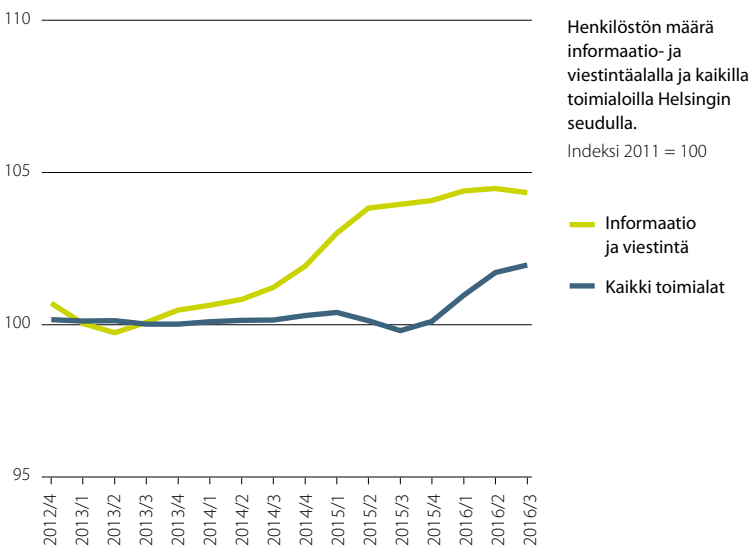

Informaatio- ja viestintäalan liikevaihto ja palkkasumma kasvoivat edellisvuodesta.

Helsingin seudun informaatio- ja viestintäalan liikevaihdon trendi kääntyi viime vuoden notkahduksen jälkeen taas kasvuun kuluvan vuoden alkupuolella. Vuoden kolmannella neljänneksellä trendi pysyi ennakoarvion mukaan ennallaan. Trendin kasvu tasaantui myös valtakunnallisesti. Informaatio- ja viestintäalan liikevaihto oli vuoden kolmannella neljänneksellä Helsingin seudulla arvion mukaan 3 % korkeammalla tasolla kuin edellisen vuoden vastaavaan aikaan. Vertailuvuoteen nähden alan liikevaihto oli viimeksi kuluneen vuoden aikana vajaan kolmanneksen korkeammalla tasolla. Kuluttajahinnat ovat nousseet 5 % vuodesta 2011.

Informaatio- ja viestintäalan palkkasumman trendi pysyi ennallaan kuluvan vuoden heinä-syyskuussa. Edellisvuoden vastaavaan aikaan nähden palkkasumma oli 2 % korkeammalla tasolla. Vertailuvuodesta alan palkkasumma on kasvanut kymmenyksen. Myös alan henkilöstömäärän trendi pysyi vuoden alkupuolen tasolla. Vuoden takaiseen nähden henkilöstömäärä oli vuoden kolmannella neljänneksellä lähes samalla tasolla. Vuoden 2011 tasoon verrattuna henkilöstömäärä on kasvanut alalla 4 %.

Informaatio- ja viestintäalan yrityksissä oli työvoimatutkimuksen mukaan viimeksi kuluneen vuoden aikana keskimäärin noin 61 500 työpaikkaa Helsingin seudulla.

KULJETUS JA VARASTOINTI

Maaliikenne, vesiliikenne, ilmaliikenne, varastointi ja liikennettä palveleva toiminta, posti- ja kuriiritoiminta

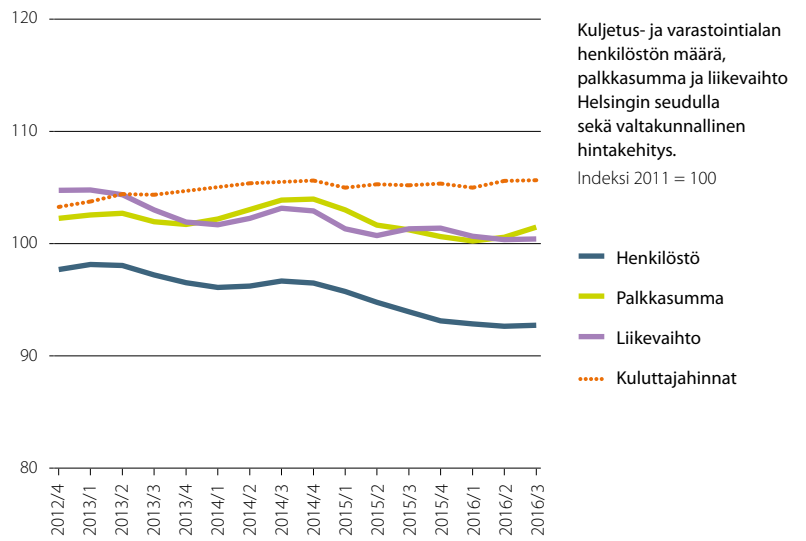
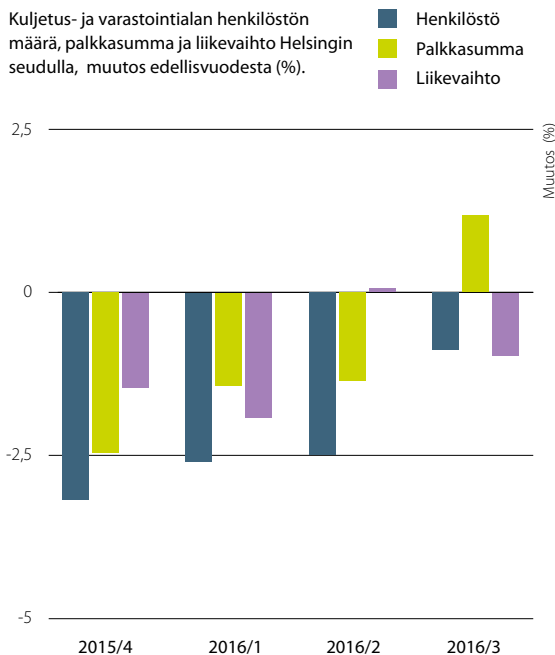
Kuljetus- ja varastointialan liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehitys jatkui heikkona, mutta palkkasumma kääntyi kasvuun.

Helsingin seudun kuljetus- ja varastointialan yritysten liikevaihdon trendi laski hieman kuluvan vuoden alkupuolella. Ennakoarvion mukaan trendi pysyi samalla tasolla vuoden kolmannella neljänneksellä. Koko maassa alan liikevaihdon trendi on pysynyt yli vuoden ajan ennallaan. Kuljetuksen ja varastoinnin liikevaihto oli heinä–syyskuussa Helsingin seudulla edellisvuoden vastaavaan aikaan verrattuna prosentin alemmalla tasolla. Alan liikevaihto on seudulla suunnitteen samalla tasolla kuin vuonna 2011. Kuluttajahinnat ovat nousseet vertailuvuoden tasosta 5 %.

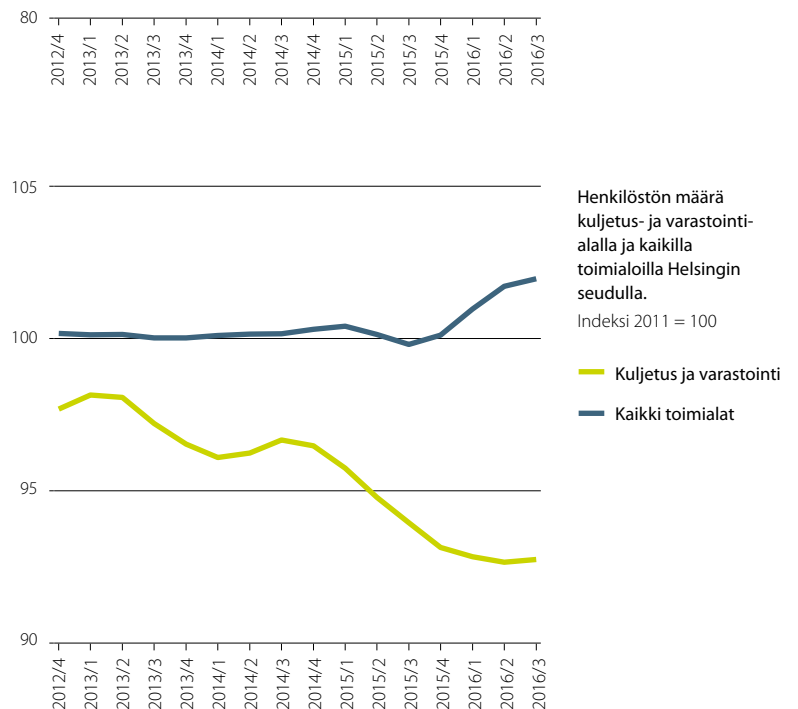
Kuljetuksen ja varastoinnin henkilöstömäärän trendin lasku tasaantui kuluvan vuoden alkupuolella ja trendi pysyi ennallaan myös vuoden kolmannella neljänneksellä. Vuoden takaiseen verrattuna henkilöstömäärä oli heinä–syyskuussa prosentin alemmalla tasolla. Alan henkilöstömäärä oli viimeksi kuluneen vuoden aikana 7 % alle vuoden 2011 tason. Alan palkkasumman trendi kääntyi kasvuun vuoden kolmannella neljänneksellä. Edellisen vuoden vastaavaan aikaan verrattuna palkkasumma kasvoi prosentin. Vuoteen 2011 nähden palkkasumma on prosentin korkeammalla tasolla.

Kuljetuksen ja varastoinnin toimialan yrityksissä oli työvoimatutkimuksen mukaan viimeksi kuluneen vuoden aikana keskimäärin noin 48 900 työpaikkaa Helsingin seudulla.

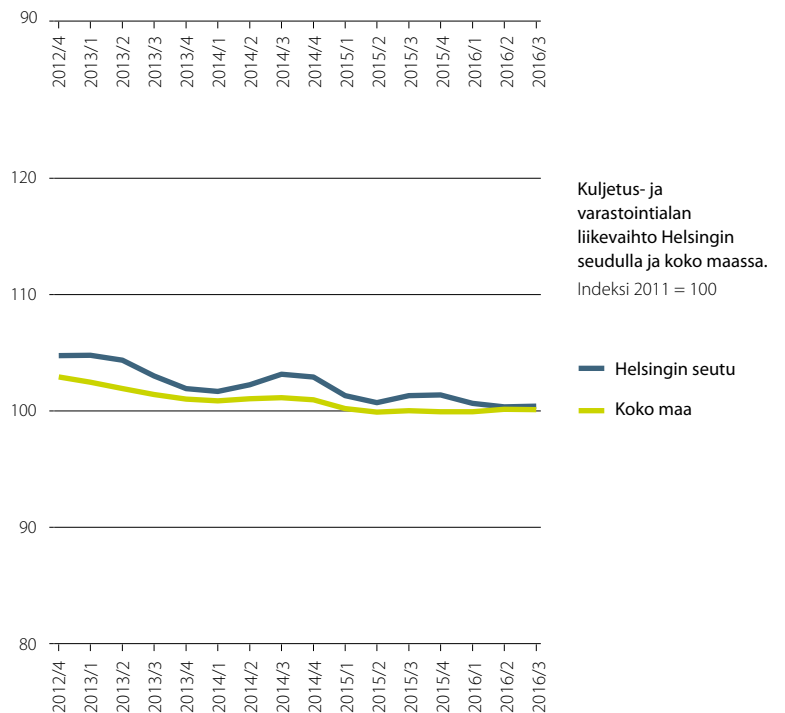
Kuljetus- ja varastointialan henkilöstön määrä, palkkasumma ja liikevaihto Helsingin seudulla, muutos edellisvuodesta (%).

Kuljetus- ja varastointialan henkilöstön määrä, palkkasumma ja liikevaihto Helsingin seudulla sekä valtakunnallinen hintakehitys. Indeksi 2011 = 100

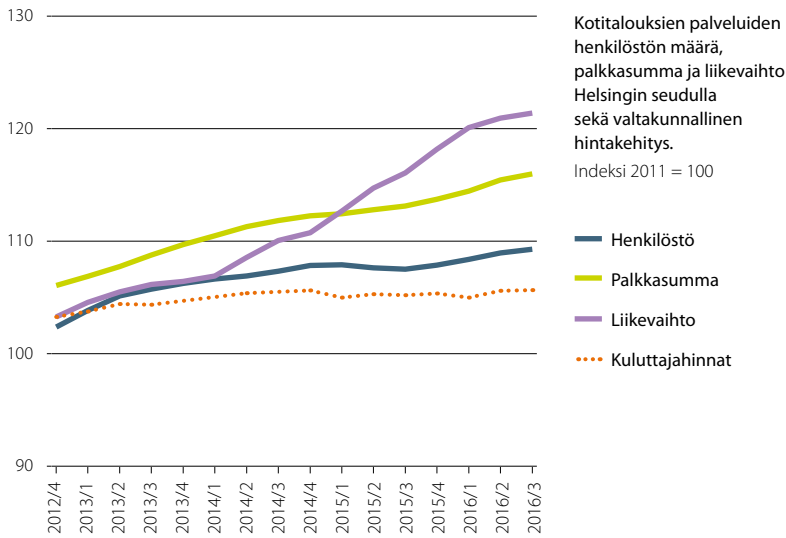
Henkilöstön määrä kuljetus- ja varastointialalla ja kaikilla toimialoilla Helsingin seudulla. Indeksi 2011 = 100

Kuljetus- ja varastointialan liikevaihto Helsingin seudulla ja koko maassa. Indeksi 2011 = 100

PALVELUT KOTITALOUKSILLE

Yksityiset koulutus-, terveys- ja sosiaalipalvelut, taiteet, viihde ja virkistys, muut palvelut

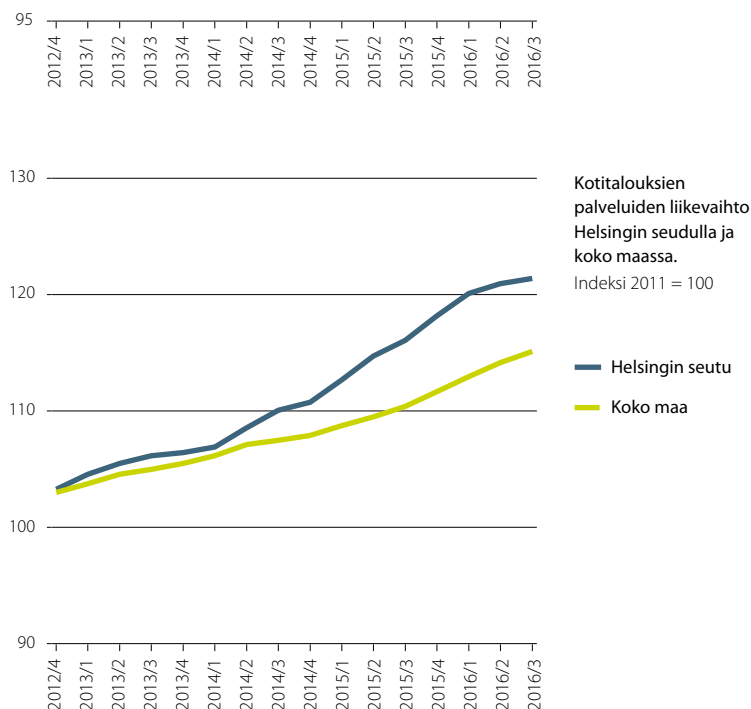
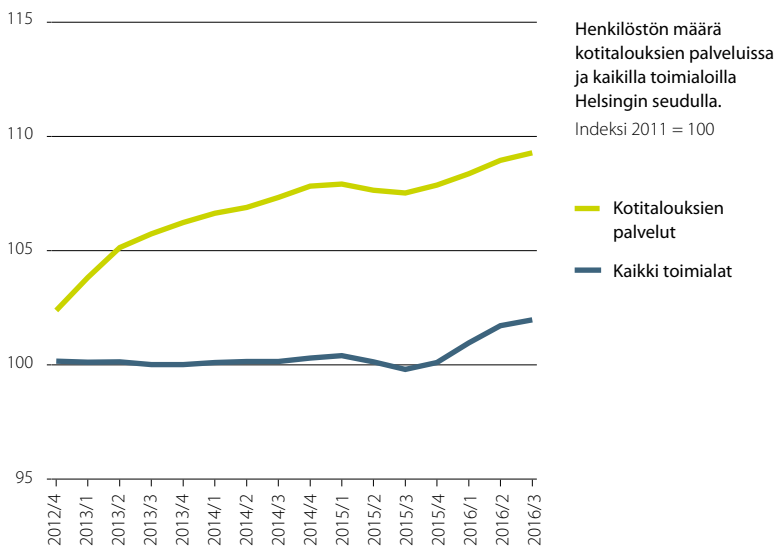

Kotitalouksien palveluja tuottavien yritysten liiketoiminnan kasvu jatkui.

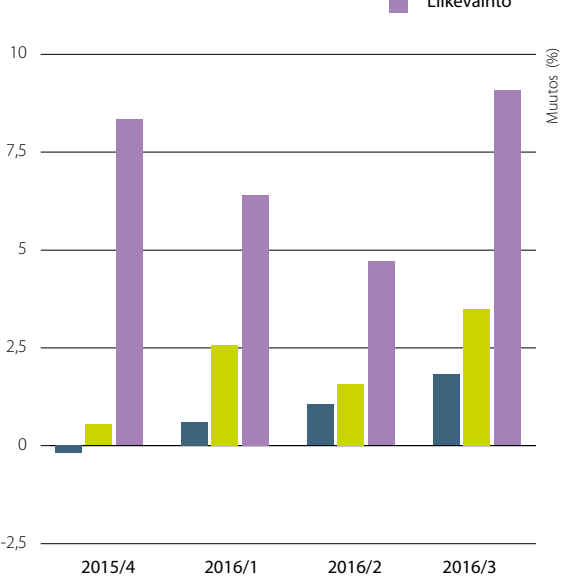
Kotitalouspalveluiden liikevaihton trendin loiva kasvu jatkui ennakoarvion mukaan vuoden kolmannella neljänneksellä. Alan liikevaihton trendin kasvu jatkui myös valtakunnallisesti. Kotitalouspalveluiden liikevaihto oli Helsingin seudulla vuoden kolmannella neljänneksellä arvion mukaan 9 % korkeammalla tasolla kuin edellisen vuoden vastaavaan aikaan. Vuodesta 2011 alan liikevaihto on kasvanut viidenneksen. Kuluttajahinnat ovat nousseet vertailuvuodesta 5 %.

Alan palkkasumman trendin kasvu jatkui kuluvan vuoden kolmannella neljänneksellä. Vuotta aikaisempaan verrattuna alan palkkasumma oli heinä-syyskuussa vajaat 4 % korkeammalla tasolla. Myös kotitalouspalveluiden henkilöstömäärän trendin kasvu jatkui vuoden kolmannella neljänneksellä. Edellisvuoteen verrattuna alan henkilöstömäärä oli heinä-syyskuussa 2 % korkeammalla tasolla. Vuoden 2011 tasoon nähden henkilöstömäärä on kasvanut 9 %. Alan palkkasumma on kasvanut 15 % vertailuvuoden tasta.

Palveluja kotitalouksille tuottavissa yrityksissä oli viikoksi kuluneen vuoden aikana työvoimatutkimuksen mukaan keskimäärin noin 74 800 työpaikkaa Helsingin seudulla.

Kotitalouksien palveluiden henkilöstön määrä, palkkasumma ja liikevaihto Helsingin seudulla, muutos edellisvuodesta (%).

YRITYSTEN SUHDANNENÄKYMÄT UDELLAMAALLA

Uudenmaan yritysten suhdanneodotukset pysyivät lähes ennallaan. Maakunnan yrityksissä kysynnän puute on edelleen merkittävin tuotannon kasvun este.

Suhdannenäkymät

Uudenmaan teollisuuden ja rakentamisen yrityksistä hie- man useampi ennakoii suhdanteiden heikkenemistä kuin niiden paranemista. Lokakuussa 2016 tehdyssä kyselyssä suhdanneodotuksia kuvaava saldoluku oli -8, kun heinäkuun tiedustelussa se oli -13. Uudenmaan teollisuuden ja rakentamisen odotukset olivat heinäkuussa koko maan keskiarvoa lievästi vaimummat.

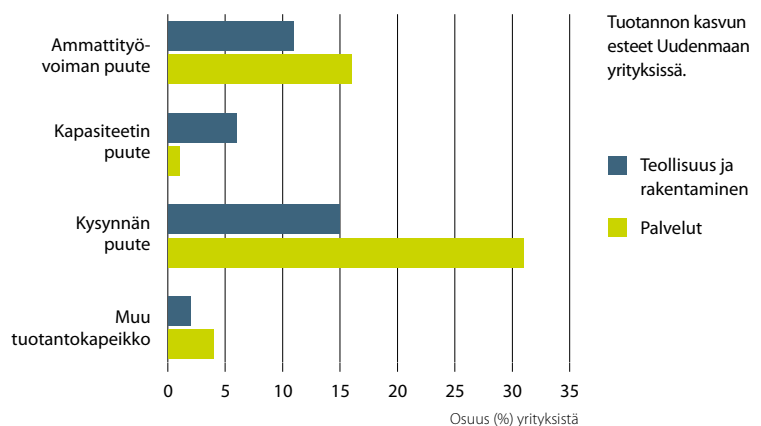
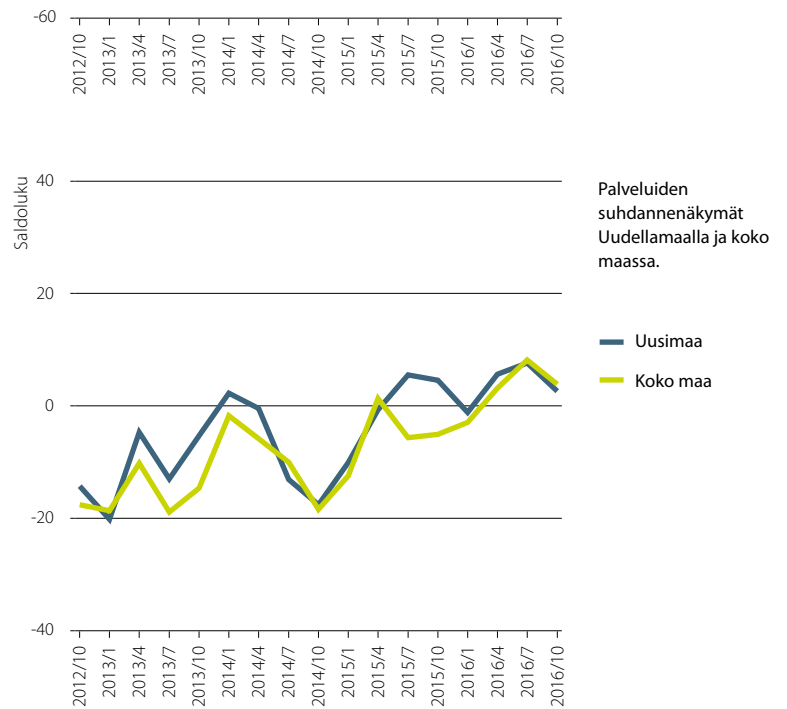
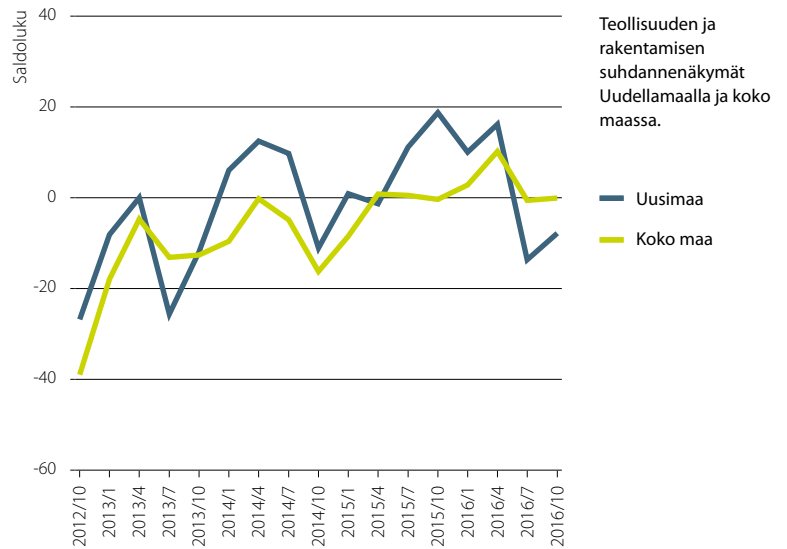
Palveluyritysten suhdanneodotukset heikkenivät hie- man niin Uudellamaalla kuin valtakunnallisesti. Lokakuussa suhdannenäkymien saldoluku oli Uudenmaan palveluissa 3. Heinäkuussa maakunnan palveluyritysten odotuksia kuvaava saldoluku oli 8. Uudenmaan palvelualojen suhdannenäkymät olivat lokakuussa lähellä koko maan keskiarvoa.

Uudenmaan teollisuusyritykset arvioivat henkilöstö- määrään supistuvan kyselyä seuraavan kolmen kuukauden aikana (saldoluku -23). Maakunnan palvelualan yritykset ennakoivat henkilöstömäärän pysyvän suunnilleen ennal- laan (saldoluku -2).

Tuotannon kasvun esteet

Tuotantokapeikkoja oli lokakuussa 31 %:lla teollisuuden sekä rakentamisen yrityksistä ja 50 %:lla palveluvastaajista. Heikko kysyntä oli lokakuussa ongelma 15 %:lla teollisuus- den ja rakentamisen vastaajista ja 31 %:lla palveluvastaajis- ta. Ammattitaitoisesta työvoimasta oli pulaa 11 %:lla teol- lisuuden ja rakentamisen yrityksistä ja 16 % palvelualojen yrityksistä.

Tietolähde: Elinkeinoelämän keskusliitto, suhdannebarometri. Suhdannebarometri perustuu teollisuus- ja palveluyrityksille tehtävään kyselyyn. Suhdannenäkymä-saldoluku kuvaa yritysten yleisiä lähitulevaisuuden suhdanneodotuksia. Saldoluku on suhdanteiden paranemista odottavien ja huononemista odottavien vastaajien %-osuuksien erotus.

Vaihtuva teema: VÄESTÖNKASVU JA VÄESTÖRAKENTEEN MUUTOS

Helsingin seudun väestö kasvaa nopeasti edelleen.

Väestönmuutos Helsingin seudulla

Helsingin seudun väestö kasvaa ennakoarvion mukaan 18 500–19 000 asukkaalla (1,3 %) vuonna 2016. Kasvu on jonkin verran suurempaa kuin aikaisempina vuosina kulluulla vuosikymmenellä.

Muuttovoiton osuus kasvusta on kaksi kolmannesta, 12 500–13 000 henkeä. Kotimainen muuttovoitto kasvaa edelleen ja ulkomainen muuttovoitto kääntyy uudelleen nousuun.

Syntyneiden enemmitys kasvattaa väestöä noin 6 000 asukkaalla. Vuodenvaihteessa 2016/2017 Helsingin seudulla asuu noin 1 457 000 henkeä. Vuosituhannen vaihteesta lukien seudun väestö on kasvanut 250 000 henkeä.

Helsingin väestö kasvaa ennakoarvion mukaan 7 700 henkeä, Espoon 4 200 henkeä ja Vantaan 4 500 henkeä. Vantaan kasvu on kiihtynyt tuntuvasti aikaisempiin vuosiin verrattuna. Kehysalueella väestö lisääntyy 2 500 henkeä. Sipoo, Järvenpää ja Kirkkonummi kasvavat kehyskunnista nopeimmin.

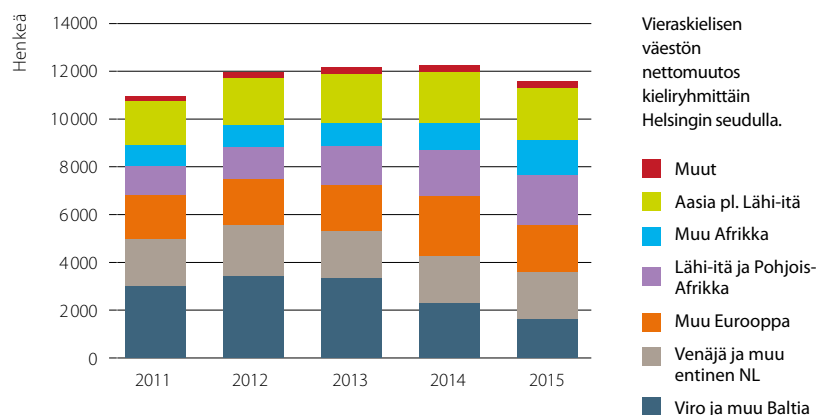
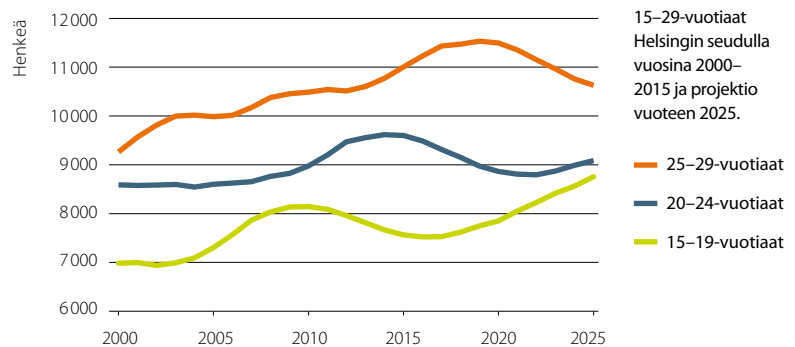
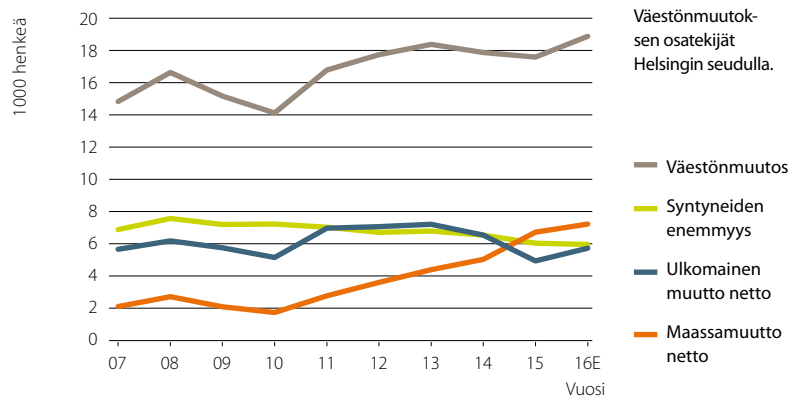
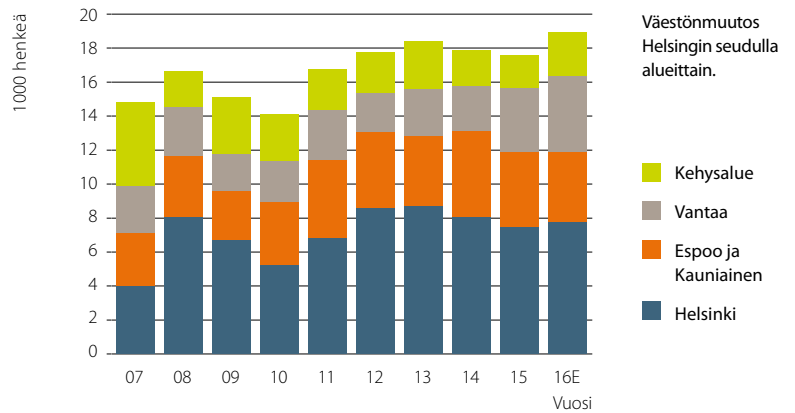
Nuorten aikuisten määrä kääntyy laskuun

Nuorten aikuisten määrän muutoksilla on suuri merkitys Helsingin seudun asuntomarkkinoiden, työmarkkinoiden ja opiskelupaikkojen kannalta. 20–24-vuotiaiden määrä kasvoi nopeasti kuluva vuosikymmenen alkuvuosina, mutta kääntyi laskuun vuonna 2015. Väestöennusteiden mukaan lasku tulee jatkumaan 2020-luvun puoliväliin asti. Muutoksen taustalla on syntyneiden ikäluokkien pieneneminen 1990-luvulla, mikä on ilmentynyt 15–19-vuotiaiden määrän laskuna edellisinä vuosina. Vastaavasti 25–29-vuotiaiden määrä tulee kasvamaan seuraavina vuosina, mutta kääntymään laskuun ensi vuosikymmenelle tultaessa.

Virolaisten tulomuutto vähentynyt

Helsingin seudun vieraskielinen väestö on kasvanut kulluulla vuosikymmenellä 10 000–12 000 henkeä vuodessa ulkomaisen ja kotimaisen muuttovoiton sekä luonnollisen kasvun seurauksena. Vieraskielisen väestön kasvun jakauma on muuttunut viime vuosina: vironkielisten kasvu supistui puoleen vuodesta 2013 vuoteen 2015. Sen sijaan taustaltaan Lähi-idästä ja Pohjois-Afrikasta sekä muualta Afrikasta lähtöisin olevien osuudet ovat kasvaneet. Muiden kielialueiden osuudet kasvusta ovat pysyneet melko vakaasti samalla tasolla.

Tietolähteet: Tilastokeskus: väestötalostat sekä väestönmuutosten ennakkotiedot vuodelta 2016. Helsingin kaupungin tietokeskus ja Kaupunkitutkimus TA: Helsingin ja Helsingin seudun väestöennuste 2016–2050.

Helsingin seudun toimialakatsaus

4 | 16

Julkaisija	Helsingin seudun kauppakamari Kalevankatu 12, 00100 Helsinki puh. (09) 228 601 www.helsinki.chamber.fi
Toimitus	Kaupunkitutkimus TA Oy Paciuksenkatu 19, 00270 Helsinki www.kaupunkitutkimusta.fi
Lisätietoja	Johtaja Pia Pakarinen Helsingin seudun kauppakamari puh. (09) 2286 0213 pia.pakarinen@chamber.fi Toimitusjohtaja, tutkija Seppo Laakso Kaupunkitutkimus, puh. 0500 970 082 seppo.laakso@kaupunkitutkimusta.fi Tutkija Tamás Lahdelma Kaupunkitutkimus, puh. 050 441 9534 tamas.lahdelma@kaupunkitutkimusta.fi
Ulkoasu	Bread Visual Design kari@bread.fi Toimialakatsauksen verkkojulkaisu www.kaupunkitutkimusta.fi tai www.helsinki.chamber.fi

Tietolähteet ja käsitteet

Liikevaihto on Helsingin seudulla toimivien yritysten myynnin yhteenlaskettu arvo. Tuorein katsauksessa esitettävä tieto on ennakoarvio, joka perustuu kyseisen neljänneksen kahden ensimmäisen kuukauden myynnin ennakkotietoon ja viimeisen kuukauden ennusteeseen. **Tietolähde:** Tilastokeskus *asiakaskohtainen suhdannepalvelu (verohallinnon alvuorustustiedot)*. **Ennakoarvio:** Kaupunkitutkimus.

Palkkasumma on Helsingin seudulla toimivien yritysten ja muiden yhteisöjen maksamien palkkojen yhteenlaskettu arvo. **Tietolähde:** Tilastokeskus *asiakaskohtainen suhdannepalvelu (verohallinnon työnantajasuorustustiedot)*.

Toimialoittaiset liikevaihto- ja palkkasummakuvaajat esitetään kunkin ajankohdan mukaisin käyvin arvoihin vähentämättä inflaation vaikutusta. Kunkin toimialan yhteydessä esitetään valtakunnallinen hintakehitys vertailuksi.

Henkilöstömäärällä tarkoitetaan yritysten kokopäivätyöllisten määrää. Henkilöstömäärän indikaattori estimoidaan yritys- ja toimipaikkarekisterin henkilöstötiedosta ansiotason muutoksesta puhdistetun palkkasumman perusteella. Yrittäjien henkilöstömäärä estimoidaan liikevaihdon perusteella. **Indikaattorin laskenta:** Tilastokeskus *asiakaskohtainen suhdannepalvelu*.

Tietojen korjautuminen: Liikevaihto-, palkkasumma- ja henkilöstömäärätiedot korjautuvat tietojen tarkentuessa vuoden päähän taaksepäin. Tästä syystä uusimman katsauksen tiedoissa on poikkeamia aikaisempiin katsauksiin verrattuna.

Työlliset ovat 15–74-vuotiaita Helsingin seudulla asuvia, jotka ovat olleet työllisiä tutkimusjakson aikana. Työpaikoilla tarkoitetaan niiden työllisten määrää, joiden työpaikka sijaitsee Helsingin seudulla. Työtunteihin lasketaan aika-, urakka- ja palkkiotyön tehdyt työtunnit sekä sunnuntai- ja ylityötunnit. Työpaikka-, työllisyys- ja työtuntitiedot perustuvat kuukausittain toistuvaan otostutkimukseen, johon pienten toimialojen kohdalla sisältyy kohtalainen virhemarginaali. **Tietolähde:** Tilastokeskus, *työvoimatutkimus*.

Tuotanto kuvaa alueen yritysten ja muiden yhteisöjen tuotannollista aktiiviteettia käyttäen seuraavia tietoja:

Helsingin seutu: Toimialoittaisten liiketoimintakuvaajien perusteella konstruoitu ennakoiva kuvaaja. Viimeisen neljänneksen tieto perustuu indikaattoreiden ennakoarvioihin. Kuvaaja ja ennakoarvio: Kaupunkitutkimus.

Suomi: Kansantalouden neljännesvuositilinpäiden bruttokansantuote kiintein vuoden 2010 hinnoin. **Tietolähde:** Tilastokeskus, *kansantalouden tilinpito*.

Hinnat: Katsauksessa käytetään seuraavia valtakunnallista hintakehitystä kuvaavia indikaattoreita: kuluttajahintaindeksi, tukkuhintaindeksi, teollisuuden tuottajahintaindeksi ja rakennuskustannusindeksi. Katsauksessa kaikki hintaindeksit on muutettu siten, että niiden vertailuvuotena on 2011. **Tietolähde:** Tilastokeskus.

Indeksisarjat, jotka esitetään kuvioissa, ovat kausitasoitettuja trendejä. Katsauksessa käytetään X11-kausitasoitusmenetelmää. Indeksisarjojen vertailuvuosi on 2011.

Muutokset: Kuvioissa (muutos edellisestä vuodesta tai vuodesta 2011) on käytetty alkuperäisen sarjan muutoksia, ei kausitasoitettujen trendien muutoksia.

Helsingin seutu

Pääkaupunkiseutu	8	Kirkkonummi
1 Helsinki	9	Mäntsälä
2 Espoo	10	Nurmijärvi
3 Vantaa	11	Pornainen
4 Kauniainen	12	Sipoo
	13	Tuusula
	14	Vihti
Kehyskunnat		
5 Hyvinkää		
6 Järvenpää		
7 Kerava		

